

Концептуальні метафори в книзі У.Голдінга «Бог-скорпіон»: аналіз за допомогою фреймових структур

Bakayeva M.O. Conceptual metaphors in the book by W.Golding “Scorpion-god”: frame analysis

The article deals with the frame analysis of conceptual metaphors in the book “Scorpion-God” by W. Golding. First the conceptual target domain HUMAN WORLD is looked upon and then the conceptual source domain LIVE CREATURE, which is very often used as a vehicle to explain concepts from the target domain, is studied. The results of the carried analysis show that personification is the most frequent type of metaphor used in the book.

Бакаева М.А. Концептуальные метафоры в книге У.Голдинга «Бог-скорпион»: анализ при помощи фреймовых структур

Статья посвящена анализу концептуальных метафор при помощи фреймовых структур в произведении У. Голдинга «Бог-скорпион». Рассматривается концептосфера-референт МИР ЧЕЛОВЕКА, а также концептосфера-коррелят ЖИВОЕ СУЩЕСТВО, концепты которой чаще всего привлекаются для осмысления референтов. В результате анализа делается вывод, что преобладающим типом метафоры в данном произведении является метафора-персонификация.

1. Вступні зауваження.

Останнім часом наука характеризується антропоцентричністю поглядів, тобто в центрі уваги різноманітних наукових течій опинилась людина як складна сутність, що потребує детального вивчення. Когнітивістика звернулася до дослідження винятково складних явищ, пов'язаних з людиною, - людського розуму, розумових (ментальних) процесів, що виділили людину з тваринного світу як розумну істоту, - й аналізу результатів цієї діяльності - знання. Особливе місце в обробці інформації, що надходить до людини, займає мова. Мова навіть більшою мірою, ніж культура та суспільство, дає когнівістам ключ до розуміння людської поведінки. Саме мова забезпечує найбільш природний доступ до свідомості й розумових процесів (Маслова 2004:9).

Незаперечним є той факт, що людське мислення метафоричне вже по своїй суті, тобто метафора від природи властива людському мисленню й пізнанню (Lakoff G., Johnson M. 1985:6). Виникаючи в мові постійно – від сфери повсякденно-побутового мовлення до мови науки – метафори є незмінним знаряддям мислення та пізнання навколишнього світу (Капуш А.В. 1999:121). Наш загальний досвід про світ зберігаючись також у нашій повсякденній мові, може бути акумульований і відтворений за допомогою того, як ми виражаємо наші ідеї. Щоб скористатися цим джерелом інформації, потрібно абстрагуватися від логічно збудованих частин речення й аналізувати образну мову, особливо метафори (Ungerer F., Schmid H.-J. 1999:xii). Дана

робота є спробою аналізу концептуальних метафор у творі У.Голдінга «Бог-Скорпіон» за допомогою фреймових структур.

2. Визначення термінологічного апарату дослідження. Концептуальна метафора визначається як перенесення інформації з однієї області знань (області-джерела – source domain, що містить знання про предмет, явище, об'єкт, що використовується для позначення іншого предмета або явища) в іншу область знань, область мети – target domain, що містить інформацію про позначувану сутність (Lakoff G., Johnson M., 1985; Lakoff G. 1993:203). При цьому суттєвим постає розмежування лінгвістичного виразу метафори та її концептуального змісту. У цьому власне йдеться про розмежування поверхневої і глибинної семантичної структури, які по-різному репрезентовані в мовленні. Так, наприклад, концептуальна метафора THE MAN IS A SHARK може бути представлена на поверхневому рівні декількома способами: *'that man is a shark'*, *'shark-man'*, *'he is sharking'*, *'he's always got to keep moving forward'* і т.д. (Stockwell P. 2002:105).

При аналізі фактичного матеріалу була використана запропонована в рамках інтеракціоністської теорії (Ричардс, 1990) тричастна структура метафори: X (tenor, концепт-референт) is like Y (vehicle, концепт-корелят) in respect to Z (ground - підстава метафори). Область мети, або концептуальний референт, визначається як концепт або концептуальний домен, що ідентифікується за допомогою метафори. Область-джерело, або концептуальний корелят - це концепт або концептуальний домен, що залучається для порівняння й має відповідне позначення (Lipka 1990:122).

Передбачається, що в основі концептосфери і її доменів лежить структура, не ідентична списку елементів, що її конституюють. Такою структурою є концептуальна мережа (Бровченко 2005:77), що є узагальненням семантичної мережі, в якій вузли відповідають поняттям про об'єкти або цілі ситуації, а дуги - відносинам між ними (Скрэгг 1983:230). У концептуальній мережі вузли й дуги представлені не конкретними, а абстрактними, узагальненими поняттями, або понятійними схемами. С.А. Жаботинська в ряді своїх робіт (Жаботинская, 2003, 2004, 2006) для побудови моделі концептосфери використовує п'ять базисних фреймів.

Предметний фрейм характеризує одну й ту саму сутність із погляду кількісних, якісних, буттєвих, локативних і темпоральних параметрів. Інші чотири типи фреймів представляють зв'язки декількох предметів, інформація про які може бути при необхідності розгорнута в предметний фрейм.

В *акціональному фреймі* декілька предметів, що є учасниками події, наділяються аргументними ролями. Реляції між предметами, наділеними аргументними ролями, визначаються дією агенса/каузатора й експлікуються дієсловами *діє* або *робить*, які можуть супроводжуватися відповідними прийменниками: *діє на* (пацієнс/об'єкт), *діє/робить із* (інструментом, помічником), *діє з-за* (причини, умови або цілі) тощо (Жаботинская 2006:180).

Посесивний фрейм демонструє зв'язок ЩОСЬ-володар *має* ЩОСЬ-приналежне і розгалужується у три основні субфрейми: 1. ЩОСЬ-ціле *має* ЩОСЬ-частину; 2. ЩОСЬ-контейнер *має* ЩОСЬ-вміст; 3. ЩОСЬ-власник *має* ЩОСЬ-власність. При цьому слід зазначити, що природа володаря в даних субфреймах є різною. Відношення визначаються як ЦІЛЕ-ЧАСТИНА, коли предмет-частина завжди перебуває в межах предмета-цілого: *the cover of the book*. Відношення кваліфікуються як КОНТЕЙНЕР-ВМІСТ, якщо предмет-вміст може перебувати як у межах, так і поза межами предмета-контейнера: *the players of the team*. На відміну від частини і вмісту, що існують у «внутрішньому просторі» цілого та контейнера, у відношеннях ВЛАСНИК-ВЛАСНІСТЬ поєднання предметів відбувається в межах «зовнішнього простору» власника, тобто в межах його навколишньої території, де й розташовується власність: *the/a son of the father* (Жаботинская 2006:183).

Таксономічний фрейм є підставою для відношень категоризації, які також розподіляються по трьох субфреймах: 1. ЩОСЬ-індивід *є* ЩОСЬ-вид: *Рекс є собака*; 2. ЩОСЬ-індивід/вид *є* ЩОСЬ-рід: *Рекс/собака є тварина*; 3. ЩОСЬ-індивід *є* ЩОСЬ-іпостась/роль: *Рекс є переслідувач котів*. «Вид» і «Рід» залишаються постійними таксонами предметної сутності (індивіда), «іпостась/роль» стає її переменим таксоном, що залежить від способу існування індивіда (Жаботинская 2006:180-181).

Компаративний фрейм представлений субфреймами тотожності, яка пов'язана з підведенням референта під певну природну категорію, вид або рід – ЩОСЬ-референт *є (наче)* ЩОСЬ-корелят: *Ця тварина є (наче) собака /ця тварина і є собака/*; схожості, що спирається на аналогію як виділення спільних рис у членів тієї самої категорії – ЩОСЬ-референт *є наче* ЩОСЬ-корелят: *Ця собака наче вовк*; й подібності, що є підставою концептуальної метафори, уможливаючи встановлення спільних рис у членів різних категорій – ЩОСЬ-референт *є начебто* ЩОСЬ-корелят: *Цей собака є начебто людина* (Жаботинская 2006:181). В результаті інтеграції базисних фреймів виникає концептуальна мережа. Метафорична модель включає дві фреймові мережі (Баранов, Караулов, 1991). Перша фреймова мережа - мережа джерела - показує, яке

слово-поняття було використано для метафоричного позначення, а друга фреймова мережа - мережа мети - визначає, яка реалія одержала дане метафоричне позначення.

При виборі матеріалу для аналізу, ми спиралися на думку М. Тернера, який вважає, що при дослідженні й вивченні когнітивних процесів лінгвіст повинен використовувати добутки художньої літератури (Turner 2000:15), а також на твердження А. Крилова, що тільки авторська особистісна концептуальна система «може бути явно й більше менш адекватно описана; «мислення націй», «мислення народу», «мовну картину світу даного народу» описати й верифікувати набагато складніше. Кожна людина настільки унікальна й нескінченна у своїй глибині, що, мабуть, ніяка національна мова не може в повноті об'єднати світогляд й особливості мислення своїх носіїв» (Крылов 2004:37).

3. Характеристика мовного матеріалу. Фактичним матеріалом для дослідження послужили метафори та метафоричні вирази, отримані методом суцільної вибірки зі збірника відомого англійського письменника У.Голдінга «Бог-скорпіон», що складається із трьох повістей «Бог-скорпіон», «Клонк Клонк» й «Надзвичайний посол». Було встановлено, що референти метафор (184 приклада) утворюють дві концептосфери СВІТ ЛЮДИНИ та СВІТ ПРИРОДИ (табл. 1).

Таблиця 1. *Концептосфери-референти*

№	Концептосфера	Кількість в прикладах	Кількість в %
1.	СВІТ ПРИРОДИ	94	51%
2.	СВІТ ЛЮДИНИ	90	49%
Всього		184	100

За допомогою фреймових структур був проведений аналіз концептосфери СВІТ ПРИРОДИ (референтів і корелятивів, які використовувалися для осмислення референтів). У даній роботі зупинимося на аналізі концептосфери СВІТ ЛЮДИНИ.

4. Процедура аналізу матеріалу дослідження. Спочатку **референти** (об'єкти, що ідентифікуються за допомогою метафори), які утворюють концептосферу СВІТ ЛЮДИНИ, розподіляються за доменами й проводиться їх кількісний аналіз. Потім будується концептуальна фреймова мережа концептосфери-референта СВІТ ЛЮДИНИ, яка показує відносини між референтами всередині концептосфери.

Потім визначаються **кореляти** (об'єкти, що залучаються для порівняння й мають відповідне позначення), які використовуються для пояснення референтів при створенні метафори, та розподіляються за концептосферами. Далі концептосфера, що є

самою частотною як корелят, аналізується за схемою аналізу концептосфери-референта, наведеної вище.

Як показує аналіз фактичного матеріалу, мережна модель концептосфери СВІТ ЛЮДИНИ може бути представлена у вигляді мережі зв'язаних між собою доменів, кожний з яких володіє «внутрішньою мережею понять» (Бровченко 2005:78). Мережна модель концептосфери СВІТ ЛЮДИНИ складається з таких доменів (табл. 2):

Таблиця 2. Домени концептосфери-референта СВІТ ЛЮДИНИ

№	Концептуальний домен	Кількість в прикладах	Кількість в %
1.	Людина як феномен	14	15,5
2.	Свідомість людини - Почуття та емоції - Психічні процеси та явища	17	18,9
3.	Фізичні характеристики - частини тіла - фізичний стан - фізична реакція	15	16,7
4.	Місце буття	2	2,2
5.	Діяльність - мовна комунікація - рід діяльності - соціальна взаємодія - фізична дія	31	34,5
6.	Артефакти, пов'язані з людиною	11	12,2
Всього		90	100

Зв'язок між доменами визначається комбінаторикою базисних фреймів (схема 1, квадрат/прямокутник – концепт, коло/еліпс – зв'язок між концептами):

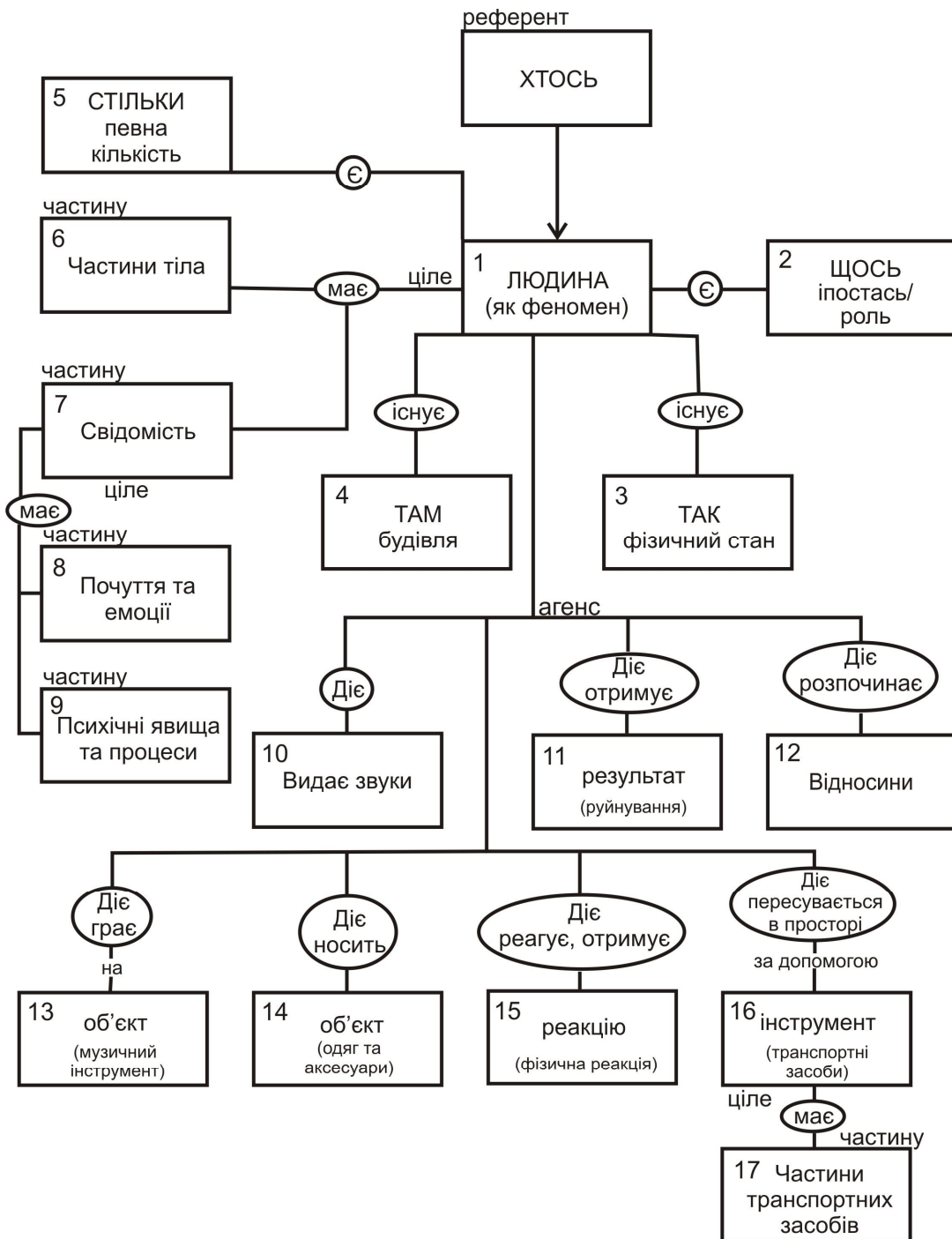

Схема 1. Коцептосфера-референт СВІТ ЛЮДИНИ: мережна модель

Як видно зі схеми 1, мережна модель концептосфери СВІТ ЛЮДИНИ структурується сімнадцятьма фреймами:

1. предметний фрейм ХТОСЬ/ЩОСЬ-референт є ХТОСЬ/ЩОСЬ-об'єкт (людина)
2. таксономічний фрейм ХТОСЬ-об'єкт (людина) є ЩОСЬ (іпостась/роль)
3. предметний фрейм ХТОСЬ-об'єкт (людина) існує ТАК (фізичний стан)
4. предметний фрейм ХТОСЬ-об'єкт (людина) існує ТАМ (будівля)

5. предметний фрейм ХТОСЬ-об'єкт є СТІЛЬКИ (певна кількість)
6. посесивний фрейм ЩОСЬ-ціле (людина) має ЩОСЬ-частину (частини тіла)
7. посесивний фрейм ЩОСЬ-ціле (людина) має Щось-частину (свідомість)
8. посесивний фрейм ЩОСЬ-ціле (свідомість) має ЩОСЬ-частину (почуття та емоції)
9. посесивний фрейм ЩОСЬ-ціле (свідомість) має ЩОСЬ-частину (психічні явища та процеси)
10. акціональний фрейм ХТОСЬ-агенс (людина) діє (видає звуки)
11. акціональний фрейм ХТОСЬ-агенс (людина) діє на щось (отримує) ЩОСЬ-результат (руйнування)
12. акціональний фрейм ХТОСЬ-агенс (людина) діє (розпочинає) ЩОСЬ (відносини)
13. акціональний фрейм ХТОСЬ-агенс (людина) діє (грає на) ЩОСЬ-об'єкт (музичний інструмент)
14. акціональний фрейм ХТОСЬ-агенс (людина) діє (носить) ЩОСЬ-об'єкт (одяг та аксесуари)
15. акціональний фрейм ХТОСЬ-агенс (людина) діє (реагує, отримує) ЩОСЬ-реакцію (фізична реакція)
16. акціональний фрейм ХТОСЬ-агенс (людина) діє (пересувається у просторі за допомогою) ЩОСЬ-інструмент (транспортні засоби)
17. посесивний фрейм ЩОСЬ-ціле (транспортні засоби) має ЩОСЬ-частину (частини транспортних засобів)

Основу наведеної мережі формують чотирнадцять фреймів (1-7, 10-15), які зібрані навколо центрального поняття концептосфери – людини. Референтами концептуальних метафор виступає сама людина як феномен (метафоричний вираз виділено жирним, референт підкреслено, в дужках наведено концептуальну метафору): *There was a blind man, thin and knotted as the stick that supported him* (p. 11). ‘Там був сліпий **чоловік**, худий і скручений як **ціпок**, на який він спирався’ (ЛЮДИНА Є НЕЖИВА ІСТОТА); частини тіла: ... *there were arms of blunt flesh that wound round him like the strings of a bolas* (p. 102). ‘... груба плоть **рук** що оповилася довкола нього як **ремінці бола**’ (ЧАСТИНИ ТІЛА Є НЕЖИВА ІСТОТА); рід діяльності або іпостась людини: *The hunters were like the bows of a ship moving along pack ice, where the white sheets drift away, not struck precisely, but nudged, or even moved apart by a transmitted urging of the water* (p. 82). ‘**Мисливці** походили на **ніс корабля**, який рухається уздовж пакових

льодів, де білі полотна відпливають у сторони не тоді, коли їх зачепиш, а лише злегка штовхнеш, або навіть рухаються від руху води' (ЛЮДИНА Є АРТЕФАКТ); фізичний стан, в якому вона перебуває: *A wave of sick nausea swept over the parade and the ranks went down together into merciful unconsciousness.* (p. 163). 'Хвиля нудоти охопила парад і лави впали разом в милосердну непритомність' (ФІЗИЧНИЙ СТАН Є РІДИНА); будівлі, де вона мешкає: *The houses of limewashed mud seemed as alive as they and not more motionless ...* (p. 9). 'Будинки з вапняку здавалися такими ж живими як вони й не більш нерухомими ...' (БУДИНОК Є ЖИВА ІСТОТА); свідомість людини, а також дії: *Suddenly Phanocles burst into a flood of speech.* (p. 124). 'Раптово Фанокл вибухнув потоком мовлення' (МОВЛЕННЯ Є РІДИНА), результати дій: *Devastation fell on him out of the sky* (p. 106). 'Руйнування впало на нього з неба' (РУЙНУВАННЯ Є ОБ'ЄКТ); об'єкти: , над якими ці дії виконуються: *As for his sidelock, it had been combed, brushed, oiled till it looked like a shape cut out of ebony* (p.17). 'Що ж стосується його перуки, то вона була розчесана, причесана, змазана олією поки вона не стала виглядати наче форма, вирізана з ебоніту' (ПЕРУКА Є НЕЖИВИЙ ФІЗИЧНИЙ ОБ'ЄКТ) та інструменти, якими людина користується: *A burning warship limp astern past the end of the quay ...* (p. 158). 'Палаючий корабель кульгав позаду вздовж кінця набережної' (КОРАБЕЛЬ Є ЖИВА ІСТОТА).

Основа мережної моделі розширюється за допомогою трьох посесивних фреймів, два з яких (8, 9) примикають до сьомого посесивного фрейму СВІДОМІСТЬ і вказують на те, що свідомість є ціле, що має невід'ємні частини: почуття та емоції: *I guessed ahead and understand that love was reared in the wilderness and sucked the lion's dug* (p. 135). 'Я догадався й зрозумів, що любов виросла в пустелі й харчувалася молоком лева' (ЛЮБОВ Є ЖИВА ІСТОТА) й психічні явища та процеси: *'... good thoughts and feelings came crowding in.* (p. 69). ... добрі думки та почуття ввійшли юрбою' (ДУМКИ Є ЖИВА ІСТОТА).

Ще один посесивний фрейм (17) більш докладно структурує поняття фрейму №16 – транспортні засоби – також висвітлюючи їх частини: *... the twenty-foot spear of her (ship) ram cutting the surface of the water like a shark* (p. 149). 'Двадцятифутовий спис тарану корабля розрізав поверхню води немов акула' (ЧАСТИНА КОРАБЛЯ Є ЖИВА ІСТОТА).

Аналіз корелятив метафор дозволив визначити основні принципи їх класифікації, виявивши при цьому корелятивні зони встановлення подібності. Результати аналізу

корелятив авторської концептуальної метафори показують, що вони розподіляються за двома концептосферами: ЖИВА ІСТОТА і НЕЖИВІ ФІЗИЧНІ ОБ'ЄКТИ (табл. 3).

Таблиця 3. Кореляти концептосфери-референта СВІТ ЛЮДИНИ

№	Концептосфера	Кількість в прикладах	Кількість в %	Приклад
1.	ЖИВА ІСТОТА	50	56	<i>Sometimes the other hand would crawl over the floor ... (p. 35).</i> ‘Іноді інша рука повзала по підлозі ...’ (ЧАСТИНА ТІЛА Є ЖИВА ІСТОТА).
2.	НЕЖИВІ ФІЗИЧНІ ОБ'ЄКТИ	40	44	<i>... a man with eyes as white as balls of quartz ... (p. 11).</i> ‘... людина з очами, такими ж білими як шматки кварцу ’ (ЧАСТИНА ТІЛА Є НЕЖИВИЙ ФІЗИЧНИЙ ОБ'ЄКТ).
	Всього	90	100	

Згідно з нашими спостереженнями, при створенні метафор, що складають концептосферу ЛЮДИНА в роботах У.Голдінга, самою частотною як корелят є концептосфера ЖИВА ІСТОТА, яка складається з доменів, кількість та відношення між якими встановлюють складність концептосфери. Мережна модель концептосфери ЖИВА ІСТОТА складається з таких доменів (табл. 4):

Таблиця 4. Домени концептосфери-корелята ЖИВА ІСТОТА

№	Концептуальний домен	Кількість в прикладах	Кількість в %
1.	Діяльність - мовна комунікація - роль/іпостась - фізичні ненаправлені дії - фізичні направлені дії	39	78
2.	Буття - життя/смерть	6	12
3.	Фізичні характеристики - частини тіла	3	6
4.	Свідомість - психічні явища та процеси	2	4
	Всього	50	100

Зв'язок між доменами визначається комбінаторикою базисних фреймів (схема 2, квадрат/прямокутник – концепт, коло/еліпс – зв'язок між концептами):

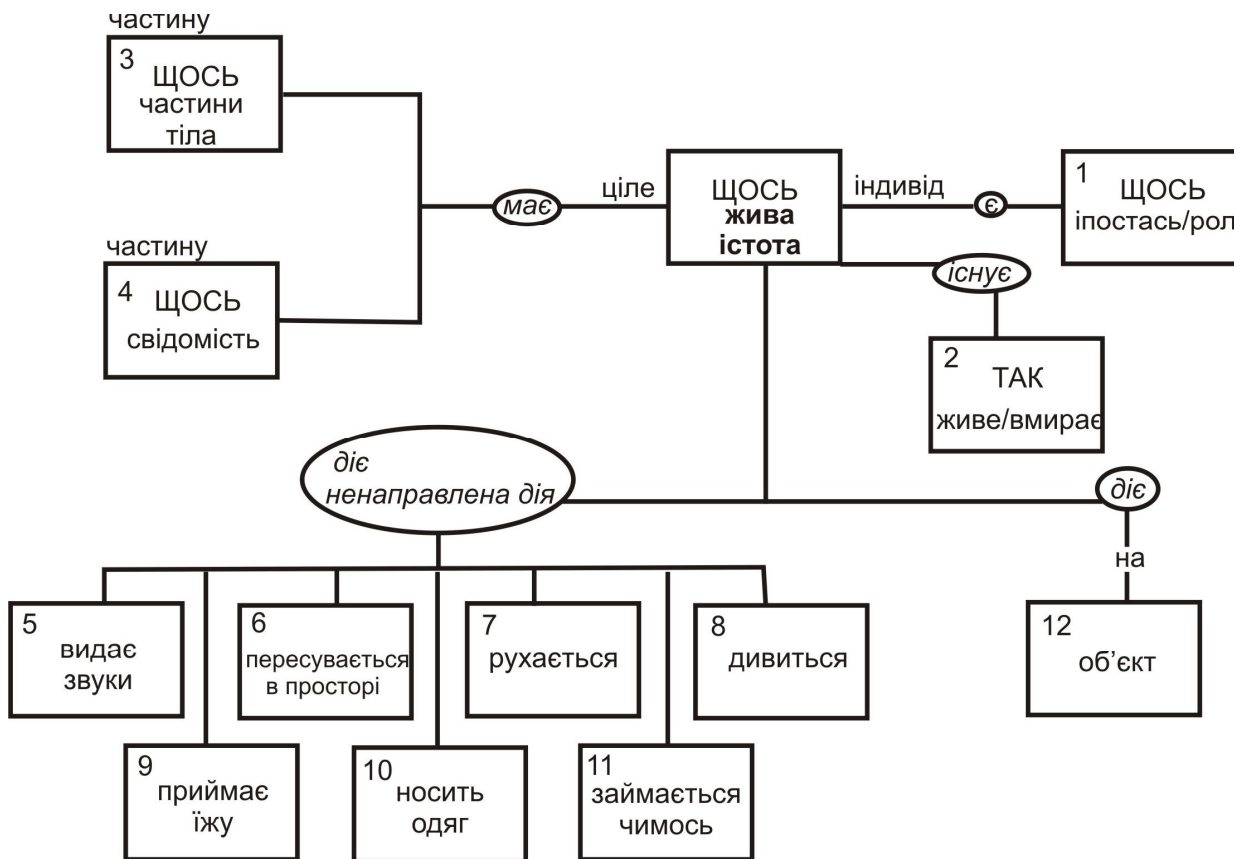

Схема 2. Концептосфера-корелят ЖИВА ІСТОТА: мережна модель

Як видно зі схеми, мережна модель концептосфери ЖИВА ІСТОТА структурується за допомогою 12 фреймів, які інтегруються в єдине ціле завдяки центральному поняттю – живій істоті (людині, звіру тощо) – що може бути представлена в метафоричних виразах як експліцитно, так і бути прихованою, імпліцитною:

1. **таксономічний фрейм** ХТОСЬ-індивід (*жива істота*) є ЩОСЬ (*іпостась/роль*)
2. **предметний фрейм** ХТОСЬ/ЩОСЬ-суб'єкт (*жива істота*) існує ТАК (*живе/вмирає*)
3. **посесивний фрейм** ХТОСЬ/ЩОСЬ-ціле (*жива істота*) має ЩОСЬ-частина (*частини тіла*)
4. **посесивний фрейм** ХТОСЬ/ЩОСЬ-ціле (*жива істота*) має ЩОСЬ-частину (*свідомість*)
5. **акціональний фрейм** ХТОСЬ/ЩОСЬ-агенс (*жива істота*) діє (*видає звуки*)
6. **акціональний фрейм** ХТОСЬ/ЩОСЬ-агенс (*жива істота*) діє (*пересувається*)

7. акціональний фрейм ХТОСЬ/ЩОСЬ-агенс (жива істота) діє (*рухається*)
8. акціональний фрейм ХТОСЬ/ЩОСЬ-агенс (жива істота) діє (*дивиться*)
9. акціональний фрейм ХТОСЬ/ЩОСЬ-агенс (жива істота) діє (*приймає їжу*)
10. акціональний фрейм ХТОСЬ/ЩОСЬ-агенс (жива істота) діє (*носить одяг*)
11. акціональний фрейм ХТОСЬ/ЩОСЬ-агенс (жива істота) діє (*займається чимось*)
12. акціональний фрейм ХТОСЬ/ЩОСЬ-агенс (жива істота) діє на ЩОСЬ-об'єкт

Корелятами метафор стають іпостась/роль цієї істоти (підкреслено кореляти): *They unslung their spears and held them pointed at him as if he were a beast in a net* (p. 56). ‘Вони зняли з плечей списи й тримали їх направивши на нього, **начебто він був звіром в тенетах**’ (ЛЮДИНА Є ЗВІР); буття: *The houses of limewashed mud seemed as alive as they and not more motionless ...* (p. 9). ‘Будинки з вапняку **здавалися такими ж живими як вони** й не більш нерухомими ...’ (БУДІВЛЯ Є ЖИВА ІСТОТА); частини тіла: *The oars of the warship rose and were rigid like spread wings* (p. 149-150). ‘Веслярі корабля встали й були непроникні як **розправлені крила**’ (ЛЮДИНА Є ЧАСТИНА ЖИВОЇ ІСТОТИ); свідомість: ... *the reed instrument began to understand what it wanted* (p. 29). ‘... **сопілочка** почала розуміти що вона **хоче**’ (МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ Є ЖИВА ІСТОТА); та різноманітні дії, як спрямовані на будь-який об'єкт: *He stings like a scorpion* (p. 62). ‘Він **жалить як скорпіон**’ (ЛЮДИНА Є КОМАХА), так і не спрямованого характеру: *I guessed ahead and understand that love was reared in the wilderness and sucked the lion's dug* (p. 135). ‘Я догадався й зрозумів, що **любов** виросла в пустелі й **харчувалася молоком лева**’ (ЕМОЦІЇ/ПОЧУТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА).

Згідно з отриманими даними, для осмислення такої складної сутності, як людина (а саме неживих й абстрактних понять, пов'язаних з людиною, таких як різні види діяльності, стан і свідомість людини), автор найчастіше використовує поняття, що структурують концептосферу-корелят ЖИВА ІСТОТА, причому із всіх характеристик живої істоти на перший план виходить здатність робити які-небудь дії (78%).

Якщо порівняти результати аналізу корелятивів, які використовуються для осмислення рефентів, що входять в концептосфери СВІТ ПРИРОДИ й СВІТ ЛЮДИНИ (таб. 5), то можна помітити, що найчастіше для осмислення різних об'єктів і явищ У. Голдінг також звертається до корелята ЖИВА ІСТОТА (63%).

Таблиця 5. Співвідношення референтів і корелятив метафор

Референти метафор	Кореляти метафор			
	Жива істота		Неживий фізичний об'єкт	
	кількість	%	кількість	%
Концептосфера СВІТ ПРИРОДИ	65	35	29	15
Концептосфера СВІТ ЛЮДИНИ	50	28	40	22
Всього	115	63	69	37

5. Висновки. В результаті концептуального аналізу референтів і корелятив метафор та метафоричних виразів у збірнику У. Голдінга «Бог-скорпіон» було з'ясовано, що як для концептосфери-референта СВІТ ПРИРОДИ, так і для концептосфери-референта СВІТ ЛЮДИНИ, найбільш частотними як корелят є поняття, що структурують концептосферу ЖИВА ІСТОТА. Необхідно також зауважити, що зазвичай автор звертається до концептосфери ЖИВА ІСТОТА при осмисленні об'єктів або явищ природи, предметів, зроблених людиною, та абстрактних понять, із нею пов'язаних. Таким чином, очевидним є той факт, що з усіх видів метафори в проаналізованому творі У.Голдінга превалює метафора-персоніфікація.

Надалі планується проаналізувати подібним чином метафори й метафоричні вирази у всіх художніх творах У. Голдінга й з'ясувати, чи зберігається тенденція переваги такого виду метафори в романах письменника, або ж він звертається до персоніфікації тільки в даній роботі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Баранов А., Караулов Ю. Метафори общественного диалога: война или согласие? // Знание-сила. – № 10. – 1991. – С. 60-63.

Бровченко И. Концептуальные основы словаря-тезауруса метафоризированных клише англоязычного научного текста // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика». – Вип. 2 – Херсон, 2005. – с. 76-85.

Жаботинская С.А. Теория номинации: когнитивный ракурс // Вестник МГЛУ. – Вып. 478. – М.: Московский гос. Лингвистический ун-т, 2003. – С. 145-164.

Жаботинская С.А. Концептуальный анализ языка: фреймовые сети // Мова. Науково-теоретичний часопис з мовознавства. - №9: Проблеми прикладної лінгвістики / Під ред. Іщенко Д.С. – Одеса: Астропринт, 2004. – С. 81-92.

Жаботинська С.А. Посесивна конструкція і концептуальні трансформи. // Мова. Людина. Світ: До 70-річчя професора М.М. Кочергана: зб. наук. праць / Відп. ред. О.О. Тараненко. – К.: ВЦ КНЛУ, 2006. – С. 178-192.

Капуш А.В. Новоутворення-метафори в сучасній німецькій лексиці суспільно-політичного змісту: номінативний та когнітивний аспекти // Вісник Київського лінгвістичного університету. – Серія Філологія. – 1999. – Т. 2. - №2. – С. 121-127.

Крылов А.А. Концептуальный анализ текста: на материале «Слова о смерти» святителя Игнатия Брянганинова: Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. – М., 2004. – 204 с.

Маслова В.А. Когнитивная лингвистика. – Мн.: ТетраСистемс, 2004. – 256 с.

Ричардс А. Философия риторики // Теория метафоры /Ред. Н.Д. Арутюнова. – М.: Прогресс, 1990. – С. 44 – 68.

Скрэгг Р. Семантические сети как модели памяти // Новое в зарубежной лингвистике. Проблемы и методы лексикографии. – М.: Прогресс, 1983. – Вып. 14. – С.228-272.

Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. – Chicago: Chicago Univ. Press, 1985. – 242p.

Lakoff G. The Contemporary Theory of Metaphor // Metaphor and Thought. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993. – P. 202 – 252.

Lipka L. An Outline of English Lexicology. – Tubingen:Noemeyer, 1990. – 212 p.

Stockwell P. Cognitive Poetics. – Lnd and N.Y.: Routledge, 2002. - 193 p.

Turner M. Death Is the Mother of Beauty. – Cybereditions, 2000. – 175p.

Ungerer F., Schmid H.-J. An Introduction to Cognitive Linguistics. – Lnd., N.Y., 1999. – 306p.